

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์ของสังคมไทยมีกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดวิกฤติการณ์หลายรูปแบบขึ้นในสังคม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ทำให้คนไทยและสังคมไทยเริ่มต้นตัวที่จะติดตามความเปลี่ยนแปลง ทั้งทางบวกและทางลบของประเทศอย่างใกล้ชิด(คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2544; วิเศษ ชินวงศ์, 2544) ด้วยเหตุผลนี้เอง รัฐบาลจึงมีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อย่างต่อเนื่อง และมีการเปลี่ยนแปลงทุกๆ 5 ปี เพื่อให้สอดคล้องและรองรับการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมที่พัฒนาอยู่ตลอดเวลา ปัจจุบันประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545–2549) ในการที่กรอบและทิศทางในการพัฒนาประเทศ โดยมีวิสัยทัศน์และการดำเนินการที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในด้านแนวความคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม(สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545. เว็บไซต์) และถ้าหากจะพูดถึงการพัฒนาคนแล้ว สิ่งสำคัญสูงสุดที่จะช่วยให้การพัฒนาคนสำเร็จลุล่วงไปได้โดยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก็คือ การศึกษานั้นเอง ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีความตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นเรื่องอันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อมทำได้โดยสะดวกราบรื่นได้ผลที่แน่นอน และรวดเร็ว...” (Thaisnews, 2548. เว็บไซต์; สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2548. เว็บไซต์)

โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, เว็บไซต์) ได้กำหนดบทบัญญัติที่เป็นแนวนโยบายในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 81 ระบุให้มีการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542(สมชาย นำรุ่งทรัพย์ และณัฐวิภา ผลเกลี้ยง, 2544) โดยกำหนดระบบการศึกษาในหมวด 3 มาตรา 15 ว่า

ด้วยการจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มาตรา 16 ว่าด้วยการจัดการศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาที่จัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา ส่งผลให้ประเทศไทยมีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 (กรมวิชาการ, 2545 ก. หน้า 5) ซึ่งกำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรออกเป็น 8 กลุ่มสาระ โดยสามารถจัดเป็น 2 กลุ่ม ตามพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ ส่วนกลุ่มที่สอง ประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

ในส่วนแนวการจัดการศึกษานั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ในหมวด 4 มาตรา 22 โดยมีสาระหลัก 3 ประเด็น ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา เป็นหลักการที่มีความหมายที่ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับต้องคำนึงถึงและยึดถือในการปฏิบัติ ประกอบด้วย (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2545; นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงศ์, 2545 อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543; พรเทพ เมืองแมน, 2543)

ประเด็นที่หนึ่ง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

ประเด็นที่สอง ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

ประเด็นที่สาม กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

จากหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้น “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” ที่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 และถือเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษานั้น อาจได้รับแนวคิดจากนักการศึกษากลุ่มก้าวหน้าซึ่งมีผู้นำคนสำคัญ คือ จอห์น ดิวอี้ นักการศึกษาคนสำคัญของสหรัฐอเมริกา (ค.ศ. 1859-1952) มีสาระสำคัญ คือ การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเอง ฝึกการคิดในระดับสูง หลักสูตรจะต้องมีความยืดหยุ่น เนื้อหาสาระของวิชามีความสำคัญน้อยกว่ากระบวนการ-

การเรียนรู้ ครูต้องรู้จักผู้เรียนและจัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล(หรรษา นิลวิเชียร, 2546. หน้า 103) และจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” ในยุคปฏิรูปการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลการติดตามและการประเมินความก้าวหน้า การปฏิรูปการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการมา 6 ปี ของ 3 หน่วยงานหลัก ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) และกลุ่มผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ ปรากฏว่า ผลการประเมินของทั้ง 3 หน่วยงานค่อนข้างสอดคล้องกันว่า การปฏิรูปการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการมา 6 ปี ไม่ได้ทำให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้น โดย ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์ ที่ปรึกษาด้าน วิจัยและประเมินผลการศึกษา สกศ. กล่าวว่า การปฏิรูปด้านการเรียนรู้ที่มุ่งให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น เป็นคนดี คนเก่งและเรียนรู้อย่างมีความสุขนั้น เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของผลการสอบระดับ ชาติระดับ ป.6, ม.3 และม.6 รวมถึงคะแนนเฉลี่ยผลการสอบ TOFEL ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ยังต่ำ สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั่วประเทศทั้ง 17,562 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 49 ของสถานศึกษาทั่วประเทศ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ยังอยู่ในระดับต่ำมากทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังพบว่า การจัดการเรียน- การสอนของครูที่ถือผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีเพียงร้อยละ 39.2 ของสถานศึกษา ทั้งหมด ส่วนครูมีความสามารถประเมินผลตามสภาพจริงและอิงพัฒนาการของผู้เรียน มีคุณภาพ ระดับดีเพียงร้อยละ 29.6 ของสถานศึกษาทั้งหมด รวมทั้งครูสามารถนำผลการประเมินมาปรับ การเรียนและเปลี่ยนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพเพียงร้อยละ 21.6 ของสถานศึกษาทั้งหมด ซึ่ง ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ รองหัวหน้าผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง พฤติกรรม การสอนของครูจำนวนมากยังสอนแบบเดิม (3 สกศ. สรุป 6 ปีปฏิรูปการศึกษาได้สูงสุดแค่พอใช้, 17 สิงหาคม 2548. เว็บไซต์; สำนักพิมพ์รูป 6 ปี เหลว, 16 สิงหาคม 2548. เว็บไซต์; ศธ. ประเมินตนเองรอบ 6 ปี ปฏิรูปการศึกษา...ยังย่ออยู่กับที่, 16 สิงหาคม 2548. เว็บไซต์) สรุปได้ ว่า ตลอดระยะเวลา 6 ปีที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษายังไม่ประสบ ผลสำเร็จ โดยครูยังมีปัญหาในการจัดการสอนที่มีประสิทธิภาพและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจ เพราะครูยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในแต่ละกลุ่ม สาระการเรียนรู้ จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์ ต่ำ โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ถือว่าเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ เป็นภาษาที่ แสดงถึงการมีเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จาก

แหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ แต่ในปัจจุบันเด็กไทยอ่อนภาษาไทยมาก โดยพิจารณาจากการประเมินความสามารถในการอ่านและการใช้ภาษาในปี 2547 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานไม่ถึงร้อยละ 50 ดังนั้น เราจึงต้องให้ความสำคัญกับการสอนภาษาไทยให้มากขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เน้นการเรียนภาษาจากการใช้ภาษา การมีกิจกรรมและสื่อการสอนที่หลากหลาย การส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางภาษา รวมทั้งไม่ควรเน้นการสอนแต่หลักภาษา แต่ควรสอนการใช้ภาษาให้มากขึ้น (“จาตุรนต์” เครียดเด็กไทยอ่อนภาษาไทยมาก, 4 พฤศจิกายน 2548. เว็บไซต์) เพราะการสอนภาษาไทยไม่ใช่สอนเพียงให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่เน้นการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ สอนภาษาไทยให้ผู้เรียนรักการอ่าน การเขียน รักการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ และที่สำคัญเป็นการสอนให้ผู้เรียนใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษา ให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชม ชาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย เห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม รวมทั้งภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ผลงานซึ่งเป็นส่วนสร้างเสริมความงดงามในชีวิต (กรมวิชาการ, 2545. หน้า 7-8) ดังนั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจึงเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อเป็นแนวทางที่ชัดเจนให้ครูจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2545) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้น โดยการวิเคราะห์บูรณาการตัวบ่งชี้จากทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข, ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด, ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะดนตรี กีฬา และทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านการฝึกฝนกาย วาจา ใจ ซึ่งได้ตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียน 9 ข้อ และตัวบ่งชี้การสอนของครู 10 ข้อ สำหรับผู้ปฏิบัติได้ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แต่แม้จะมีตัวบ่งชี้ ก็ยังไม่มีความชัดเจน เนื่องจากเป็นการกล่าวในลักษณะภาพรวมไม่ชี้แจงถึงรายละเอียด จึงทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติและการประเมินผลการสอนตามตัวบ่งชี้(สุภาวดี ชุนวิเศษ, 2545. หน้า 3) นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(2547. หน้า 7-11 และหน้า 19-22) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดในมาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 8 ตัวบ่งชี้ และมาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 10 ตัวบ่งชี้ เป็นมาตรฐานการศึกษาที่ใช้สำหรับการประเมินคุณภาพ

ภายนอก(รอบแรก) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาในมาตรฐานที่ 22 มีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้การสอนของครูที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนาขึ้น รวมทั้งงานวิจัยของรัชดาภรณ์ สุราเลิศ(2545, หน้า116-131) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้รวมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา ทำให้ได้ตัวบ่งชี้รวมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด 5 องค์ประกอบหลัก คือ บัณฑิตเบื้องต้น สื่อการเรียนการสอน กระบวนการ ผลผลิต และบรรยากาศ/สภาพแวดล้อม

ซึ่งการพัฒนาตัวบ่งชี้ขึ้น มีเทคนิคที่สามารถใช้พัฒนาตัวบ่งชี้หลากหลายเทคนิค เทคนิคเดลฟายก็เป็นเทคนิคหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องนัดสมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกัน แต่ขอร้องให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจปัญหาในรูปของการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเทคนิคนี้จะทำให้ผู้วิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในที่ต่างๆ ได้โดยไม่มีข้อจำกัด รวมทั้งยังประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายอีกด้วย นอกจากนี้เทคนิคเดลฟายยังช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดของผู้อื่นหรือเสียงส่วนใหญ่(ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2537, หน้า 5) ซึ่งมีงานวิจัยหลายเรื่องที่ใช้การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายในการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่ได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องในด้านนั้นๆ อาทิ ศุภลักษณ์ วิริยะสุนน(2544) ใช้เทคนิคเดลฟายในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษในสถาบันราชภัฏ” สุภาพร ไชยวงศ์(2545) ใช้เทคนิคเดลฟายในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้การดำเนินงาน เกณฑ์การตรวจสอบ และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์” รวมทั้งเอื้อมพร หลินเจริญ(2547) ใช้เทคนิคเดลฟายในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

เมื่อมีการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแล้วนั้น ควรมีขั้นตอนการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ โดยให้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ขึ้นๆ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย และการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อมุ่งพัฒนาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. มาตรฐานและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีอะไรบ้าง?
2. มาตรฐานและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีค่าน้ำหนักความสำคัญแตกต่างกันอย่างไร?
3. ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อย่างไร?

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. เพื่อกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญของมาตรฐานและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ได้ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่สามารถบ่งบอกถึงควมมีคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2. เป็นแนวทางในการนำตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไปใช้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และถือเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายใน รวมทั้งสามารถใช้รองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานที่ 9 ตัวบ่งชี้ที่ 1 (ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย) โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้แนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แนวทางในการติดตามการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

2.3 ศึกษานิเทศก์ ได้แนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งการนิเทศครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายในที่หน่วยงานต้นสังกัดต้องดำเนินการ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยในแต่ละขั้นตอนไว้ 3 ด้าน คือ ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ขอบเขตด้านตัวแปร ขอบเขตด้านเนื้อหา ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลในการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 ท่าน มีคุณสมบัติดังนี้

- 1) มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาหลักสูตรและการสอน
- 2) มีตำแหน่งทางวิชาการ / ประสบการณ์ทางการสอนอย่างน้อย 10 ปี

และ/หรือมีผลงานทางวิชาการด้านภาษาไทย / สอนในรายวิชาเกี่ยวกับภาษาไทย

2. ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 ท่าน มีคุณสมบัติดังนี้

1) มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 7 / ประสบการณ์การทำงานด้านการนิเทศ
อย่างน้อย 10 ปี และ/หรือมีผลงานทางวิชาการ/งานที่รับผิดชอบในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3. ครูแห่งชาติ สาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 1 ท่าน

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 24 ท่าน(ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญที่ให้การสัมภาษณ์) ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา จำนวน 6 ท่าน มีคุณสมบัติดังนี้

1) มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาหลักสูตรและการสอน
สาขาจิตวิทยาการศึกษา และ/หรือสาขาการวัดและประเมินผล

2) มีตำแหน่งทางวิชาการ / ประสบการณ์ทางการสอนอย่างน้อย 10 ปี
และ/หรือมีผลงานทางวิชาการด้านภาษาไทย / สอนในรายวิชาเกี่ยวกับภาษาไทย

2. ศึกษานิเทศก์ จำนวน 6 ท่าน มีคุณสมบัติดังนี้

1) มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 7 / ประสบการณ์การทำงานด้านการนิเทศ
อย่างน้อย 10 ปี และ/หรือมีผลงานทางวิชาการ/งานที่รับผิดชอบในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3. ครูต้นแบบด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย จำนวน 12 ท่าน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ มาตรฐาน ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย ครอบคลุม 5 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 ด้านการเตรียมการสอน

มาตรฐานที่ 2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 ด้านสื่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 ด้านสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย(ประธานอนุกรรมการ/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย) ในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2 และ 3 จำนวน 516 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย(ประธานอนุกรรมการ/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย) ในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2 และ 3 จำนวน 286 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นในด้านความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาความคิดเห็นในด้านความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครอบคลุม 5 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 ด้านการเตรียมการสอน

มาตรฐานที่ 2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 ด้านสื่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 ด้านสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. มาตรฐาน หมายถึง สิ่งที่ดีถือเป็นบรรทัดฐานสำหรับเทียบเคียงลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยกำหนดขึ้นจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรหรือสารสนเทศที่บ่งบอกถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดเตรียมสิ่งต่างๆ ก่อนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และขั้นสรุปและประเมินผล โดยอาศัยสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาของผู้เรียนในด้านการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หมายถึง องค์ความรู้ที่เป็นสากลสำหรับผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม โดยมีสาระหลัก 5 สาระ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม
5. การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หมายถึง การพัฒนามาตรฐานและตัวแปรหรือสารสนเทศที่บ่งบอกถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งการกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญของมาตรฐานและตัวแปรที่พัฒนาขึ้น โดยอาศัยผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้
6. การเตรียมการสอน หมายถึง การจัดเตรียมสิ่งต่างๆ ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งการวิเคราะห์หลักสูตร เป้าหมาย สาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคน การจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

7. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และขั้นสรุปและประเมินผล โดยเน้นการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารทั้ง การฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างถูกต้องในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษารวมทั้งการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชม ซาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย เห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ผลงานไว้

8. สื่อการเรียนรู้ หมายถึง การเลือกและใช้วัสดุอุปกรณ์ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้สอนใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีความหลากหลาย สามารถเร้าความสนใจ เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้

9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านความรู้ความสามารถทางภาษา พัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ ยุติธรรม มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และประเมินผลตามศักยภาพ/สภาพที่เป็นจริงของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เพื่อน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งการนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง พัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

10. สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในและภายนอกห้องเรียน ทั้งความสะอาด ความสวยงามในชั้นเรียน แหล่งศึกษาค้นคว้าต่างๆ ตลอดจนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ในการเป็นตัวอย่างของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง และสอนการใช้ภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาของผู้เรียนในด้านการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด

11. ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องกับลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยได้มาจากการแสดงความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

12. ความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ นั้นๆ โดยได้มาจากการแสดงความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย